

ÉRDÉLYI ÉLET

POLITIKAI,
TÁRSADALMI,
MŰVESZETI ÉS,
KÖZGAZDASÁGI.
HETILAP

TARTALOM:

Mi lenne ebben az országban?

A rendőrség bezárja a zugmulatókat és tömegszállásokat, ahol a legtöbb bűncselekményt ük, ki-tervelik“

A rakétarepülés magyar uttörője

Nagyváradai művész, aki Rodin műtermét felcserélte a börtönnel

Egy amerikai magyar fiatalember, aki két esztendeig várt hiába feleségére, csak félmillió leiert kaphatja vissza a szabadságát

Moziba voltam tegnapelőtt

Film Élet

Humor stb., stb.

Arad, 1931
febr. 11.

ARA 20 LEI.

XX. évf.
5. sz.

Kül- és belföldi gyógyszerkülönlegességek

Vojtek Gyógyszertár

50%-kall mérsékelt C. F. R. körutazási jegyeket
rebellöld összes vonalaira **Wagons-Lits Cook**
egész éven át kiad a

utazási világvállalat menetjegyirodája Aradon,
Minorita templommal szemben, az Octogonban. — TELEFON 6—57.
Bármely relációt azonnal összeállítunk és kézbeadunk.

WEISZ LIPÓT FOTOSZALONJA

Bulevardul Regina Maria No. 22.
(Dáciával szemben) — Gyermekek-, por-
trait és interieur felvételek a legszebb
kivitelben eszközöztetnek.

„FORTUNA“

uj butorüzlet Aradon,
vált Boros Béni-ér 41. (Mezőgazdák szék-
házában). Legolcsóbban beszerkezhető: háló,
ebédlő, konyha és egyéb lakásberendezések
legjobb kivitelben, előnyös fizetési fejté-
lek mellett is.

PALADICS I.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre . . . 600 lei
Félévre . . . 300 lei
Negyedévre . . . 150 lei
Az egyes szám ára 20 lei
Ó-Romániában . 20 lei
Jugoszláviában 4 dinár
Csehszlovákiában 4 c. k.
Amerikában 1 évre 5 d.

Telefonszám 520.

Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvet-
lenül a kiadóhivatalhoz küldendők vagy bármelyik hirdető iroda
utján is feladhatók. A hirdetések díja szövegdalton 8 lei, hirdetés-
oldalon 6 lei négyzetcm.-ként. Nyilttér rovatban 50 lei, szöveg-
közti részben 32 lei a sordij.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Arad, Str. Cloșca (Szent László-u.) 2.

Előfizetési árak egy évre: vállalatoknak, nagykereskedőknek és külföldre
1000 lei, nyugdíjasoknak, köztisztviselőknek 300 lei.

Mi lenne ebben az országban?

Mi lenne ebben az országban, ha más főhivatalnokok is követelnék Raduceanu miniszter példáját s felszólítanák az embereket, akinek valamilyen panasza van, menjen csak hozzájuk s öntse ki szívéét. Mert ugyebár, kinek nincsen panasza ebben az országban? Hol az a burokbán született, akit soha sérelem nem ért. De nem, nem ezt a boldog halandót keressük, hiszen ilyen ugyanis csak meseországban található, ott is a kacsalábon forgó kastély legfelső emeletén. Maradjunk csak a próza szürke földjén.

Hol az a honpolgár, akinek az adminisztráció gépezete legalább egyszer egy esztendőben el ne kapta volna a kezét, vagy az arcába ne vágta volna valamelyik szíjját. Akit igaztalanul — jogalap nélkül — meg nem bántottak. Akinek ügyét hónapokon vagy esztendőkön keresztül el nem intézték. Akit végig nem hurcoltak a bürokrácia összes folyósóin, emeletein, irattárain, iktatóin, referensein s azután összetörve, kimerülten, elkeseredetten ott ne felejtették volna a fellebbezési fórum egyik-másik kietlen ugarán. Akivel nem játszottak úgy, mint az egérrel s azután, hamm, bekapták, amint ahogy cica bekapja az egeret. Akit nem biztattak s akinek nem susogták fölőbe, legyen csak önérzetes polgár, egyenesítse ki gerincét, emelje csak fel bátran pillantását. És akinek azután nem hempergették meg önérzetét az ucca porában, nem törték össze a gerincét és nem piritották el az arcát. Aki legalább

Rögtön szépít a világhírű
»Margit«-crem
GEA-KRAYER TIMIȘOARA

egy tüszurást nem kapott huszonnégy órán keresztül. Aki az év 365 napja közül legalább tíz olyant tud összeszámolni, amelyikről csendes boldogsággal megállapíthatja, na, ma nem nyultak hozzám, ma nem fricskáltak fel, még adóintést sem kaptam.

Van-e ilyen ember valahol? Él-e és lelegzik-e? Fel lehet-e szólítani, emelje fel az ujját és jelentkezzék... Mondjuk, hogy van, él és jelentkezik. De akkor is ott vannak a többi milliók, a közönségesek, a halandók, akik fölkerelkednének a főhivatalnok urak hívására és megmutatnák sebhelyeiket. Mi lenne, mi lenne akkor ebben az országban? Egy szörnyű felvonulás, egy példátlan demonstráció, amelynek sóhajtását elnyelné a... sóhivatal.

a—t.

AZ ÉN URAM

cimmal tartott előadást a nemrég elhunyt, nagy politikus felesége és már az előadás előtt hangzottak el viharos pro és kontra vélemények a téma közérdekű voltát illetően.

Ugyanazok a BCU Cluj / Central University of Cluj az emberek, akik a legnagyobb figyelemmel kísérték annakidején a kiváló politikus pályafutását, összegyűjtött beszédeit diszkótesben megvásárolták és elolvasták a róla szóló folyosói anekdotákat, a felesége mesemondó kedvére a legfanyarabul reagáltak, nem mintha a nagyszerű ember emléke volna kihunyóban és lobogva hirdetett eszméi elsikadtak volna az utókor felelőtlen kezén, csak egyszerűen azért, mert a legtöbben meg vannak győződve róla, hogy egy asszony szubjektív érzelmeitől megtévesztve sohasem nyújthat életteljes és komoly portrét az ura alakjáról. Ez a vélemény — úgy tetszik — valami ősi férfifölénynek lehet a csökevénye, amely azt tartja, hogy egy nő bármilyen művelt, értelmes és együttérző társa volna az urának, őt még halála után sem érheti meg és érheti föl, összegezve bár munkásságát, kedvteléseit, kedélyét és gesztusait, érzelmeit és gyengéit és a legideálisabb házасélet után is csak annyit mondhat, hogy: a megboldogultnak a derelye volt a kedvenc eledele.

Én részemről könnyen elképzelhetőnek tartom, hogy minden embernek és köztük a kiválóaknak is a legszerveesebb kapcsolatban áll külső, közéleti munkássága a benső és aprólékos családi ügyeivel és egy-egy irodalmi siker, politikai dicsőség vagy hanyatlás igen sokszor inkább megmagyarázható egy intim kapcsolat hatóerejével, mint akár egy szellemi visszaeséssel vagy politikai éra-változással. A hitves mint muzsa és ösztönző eszménykép gyorsan kezd kimenni

a divatból, mióta az asszonyok művészileg és kenyérkereseti szempontból kicsit veszélytársai lettek a férfiaknak és nem utolsósorban azért is, mert a muzsa, aki régebbi költőiknél fodros ruhában ült a rózsalugasban, félkézzel csipkét vart és félkézzel ábrándozott, ebben az átmeneti időszakban még nem ölthetett a modern időknek megfelelő alakot. A mai muzsa angol keztyűben jár és csipkevezés helyett fogat huz, vagy Smith-Premier-en kopogtat egy irodában, mint hitves pedig diktandóra gépeli a készülő regényt, vagy szónoklatot és költő-férj adminisztrációs ügyeit intézi. Ez a jobbik eset, mert úgy is van, hogy a muzsa egy kacér, önző, lelketlen és házsártos asszony és ebben az esetben a férjnek alkalmá nyílik a női nem gyengéit, elkeserítő allűrjeit, kinzó kedvteléseit megfigyelhetni és strindbergi szomorúsággal átadni az utókor számára.

A nőnek igenis nagy és erős köze van az ura életéhez, sikereihez, nekilendüléseihez és ellanyhulásaihoz, ha tényleg fel sem ér hozzá, meg nem értheti és csak mint zavaró momentum, vagy derűs élmény szerepel az életben, de mégis együtt él vele, legintimebb pillanataiban látja, mikor snylódva készíti az ünnepi szónoklatot és közben lábvizet, vesz és egy sikertelen ebéd után a nyomorról ír balladát. Ő igazán az, aki nemcsak szmokingban látja az urát, ünneplés közben, pódiumon, vagy az illusztrált lapok hasábjain, hanem a szó legszorosabb értelmében vett testi és lelki neglizsében, ami talán jelentékenyebb módja egy ember megismerésének, mint egy társaságheli találkozás, vagy akár egy kötet verse az illetőnek. Hallottam íróemberektől, akik nyomtatásban magukhoz akarják ölelni az egész emberiséget és megajándékozni minden nélkülözőt, de a feleségnek minden reggel könnyes patáliát kell rendezni, hogy a konyhapénzét megkaphassa. És ennek a megfordítottja is áll: egy félreértett ember életéről az asszonya oldhatja fel a titkot, aki gyötrelmeinek tanuja volt és félreismertségének szenvedő társa.

Ha a történelem nagyjainak feleségei annakidején megnyilatkoztak volna, ma rengeteg esemény, balsiker, dicsőség és titokzatosság állna tisztában előttünk és éppen ezért nem véletlen szeszély az az óriási érdeklődés, amely utóbbi évtizedben elterjedt memoire-irodalmat kíséri, mert egy őszinte memoire, egy küzdődő kézzel összetákolt életrajz jelentéktelennek tetsző epizódjai tisztában és érthetőbben körvonalazhatják egy emberélet jelentőségét, céljait és titkait, mint egy gyűjteményes kiadás, vagy egy ellenőrizhetetlen szájhagyomány.

Emlékszem, iskolás koromban, ha rosszkedvűen jött be reggel a tanár, óra alatt sokat szekundáztatott vagy elkeseredett hangon tartott magyarázatot a legközönyösebb kérdésről, a diákok óra után a legmagátólértetődőbb hangon szögezték le, hogy a tanár biztosan összevesszett a feleségével. Ez a megmosolyogtató diákos rosszmájuság, de a

modern pszichológia alapján áll és kicsiben éppen olyan jelentőséggű, mint egy meggondolatlan és rosszakaratu politikai manipuláció.

Ugy hiszem, nem lenne érdekesebb, izgalmasabb és tanulságosabb előadás, mintha egyszer a nagy emberek feleségei őszinte beszámolót tartanának a férjeikről, könnyed csevegés formájában. Persze, ez nem igen történhet meg, mert az őszinteség a leggyötrelmesebb feladat, másrészt az érdekelt férfiak kézzel-lábbal megakadályoznak. Látszik még azok is ellene vannak, akiket nem érint közvetlenül a dolog. De félnek, remegnek, iszonyodnak valami önkénytelen férfiszolidaritással attól, hogy egy asszony felfedje a titkaikaikat.

Mert ha az asszonyok egyszer beszélni kezdenének . . .

A rendőrség bezárja a zugmulatókat és tömegszállásokat, ahol a legtöbb bűncselekményt »kitervelik«

Az utóbbi hónapok bünesetei — betörések, lopások — nyomozása során a rendőrség arra tapasztalatra jött, hogy a hivatásos bűnözők rendszerint ugyanazokon a nyomortanyákon és tömegszállásokon találhatók meg és ha zsákmányhoz jutnak, ugyanazon a kéteshírű lebuajokban mulatoznak és dorbézolják el a bűnös uton szerzett pénzt. De nemcsak a kisebb bűnözők, hanem a nagyobb büntettek elkövetői is ezekről a helyekről kerülnek ki és ezeken a helyeken fordulnak meg.

A rendőrség tervbe vette a tömegszállások és kéteshírű lebuajok fokozatos megszüntetését.

Ezekon a tömegszállásokon és lebuajokban születik rendszerint a bűnös esetek terve, itt dolgozzák ki az összeverődött hasonzorú gonosztevők részletesen betöréseik, vagy tolvajlásuk programját. Ha ezek a helyek megszűnnek, kevesebb alkalmuk lesz a bűnözésre hajlamos embereknek, hogy egymással megismerkedhessenek.

Elsősorban a lebuajokocsmák megszüntetését tervezi a rendőrség. A razziákat végezni szokott detektívek tapasztalatai alapján állítják össze azoknak a lebuajoknak a listáját, amelyek kimondottan az „alvilág“ tanyái. Ezek ellen a helységek ellen a rendőrség a legerélyesebben fog fellépni és szükség esetén bevonatja az italmérési engedélyüket és bezaratja az üzletüket.

A lebujuvendéglőkön kívül az ismert nyomortanyákat és tömegszállásokat igyekszik a rendőrség a lehetőség szerint megszüntetni, ahonnan az esztendők során át a bűnözők

százait és százait kísérték a prefekturára. És a büntett elkövetői majdnem minden esetben azt vallották a rendőrségen, hogy

ezeket a nyomortanyákon ismerték meg egymást és ott tervezték ki az elkövetett büncselekményt.

A tömegszállításoknak és nyomortanyáknak a megszüntetése sokkal nehezebb feladat elé állítja a rendőrséget, mint a lebujszatók bezárása. Azokat az embereket azonban, akik a nyomortanyákon találnak szállást, valahol csak el kell helyezni. Éppen ezért a rendőrségen most próbálnak kidolgozni olyan tervezetet, amelynek alapján a nyomortanyákat meg lehet szüntetni, az onnan kiszorult lakókat pedig elhelyezni.

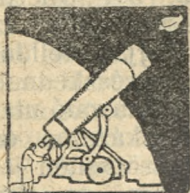
A rakétarepülés magyar uttörője

A rakétarepülés alapelvét a kínaiak ledezték lel — A világűr-rakéta és a meteorológiai rakéta

Az Erdélyi Élet tudósítójától

A külföldi újságok konzekvensen elhallgatták azt hogy
Oberth Hermann tanár magyar ember.

aki Medgyesen született, Nagy-küküllőmegyében. A németek, mint erdélyi szász, a magukénak vallják (Bécsbe is a külföldi szászok szövetségének meghívására ment és ezért ugyancsak feltűnést keltett előadásán, hogy milyen nehezen, milyen rossz kiejtéssel beszél németül.

Ha majd a rakétarepülés, amely egyelőre csak terv, valóra válik, úgy megint a magyarság volt az, amely a világot egy értékes találmánnyal megajándékozta. És a világ, mint már annyiszor, most sem fogja tudni, hogy mit köszönhet a magyarságnak.

Oberth Kolozsváron és Budapesten tanult, majd Münchenben, Heidelbergben és Göttingában folytatta studiumait. Tanulmányai elvégzése után a medgyesi gimnázium fizika-tanára lett és itt, az intézet fizikai laboratóriumában végezte első kísérleteit. Néhány év múlva már az egész világ ismerte a medgyesi tanár nevét, Németországba hívták, majd Amerikába, ahol minden eszközt rendelkezésére bocsátottak, hogy tökéletesíthesse találmányát. De Oberthet nem tette boldoggá a siker és a világhír, ő csak haza vágyódott Erdélybe, a Nagy-Küküllő partjára. Egy napon otthagyta Amerikát és visszament Medgyesre, a gimnáziumba. Ott tanít és ott dolgozik most is.

Az Erdélyi Élet munkatársának elmondta, hogy a rakétarepülés problémája már régóta foglalkoztatja az emberiséget. A rakéta alapelve már 900 esztendővel ezelőtt jött rá egy kínai. A kínaiaknál ugyanis már ősidőktől fogva szekás-

ban volt az égő nyilakkal való lövöldözés. A nyilvesszők hegyét acélból egy szurokkal és salétrommal megtöltött hüvellyel vették körül. Ez a robbanó anyag meggyújtva természetesen gázt fejlesztett. Ez a föntnevezett kínai most már észrevette, hogy ha a hüvelyen egy nyilást vág, amelyen a gázok távozhatnak, úgy az esetben ha a nyílás szája a repülés irányával ellentétes, a visszaható erő következtében a nyíl magától kiröpül. A rakétarepülésnek ma is ez a lényege a rakétának a repülés irányával ellentétes irányu gázokat kell kilövelnie, hogy a gázok tasztítóereje így elröpítse a rakétát.

Obert ezután elmondta saját kísérleteinek fejlődését, sok sikerült és sikertelen próbálkozását, amíg egy német vállalat figyelmessé lett munkájára és 10.000 márkát adott neki egy rakéta megkonstruálására. Obert benzint alkalmaz folyékony égóanyagként és csak egy tulajdonit praktikus jelentőséget a rakétának, ha tud emelkedni a föld erőterén. A rakéta ugyanis csak akkor képes elérni teljes sebességét, ha a föld vonzóereje nincs rá hatással többé. Eddig még nem sikerült ilyen rakétát építeni, a közönséges rakétákat nem lehet két méternél nagyobbra konstruálni, már pedig annak a rakétának kikell szállnia a föld erőteréből, legalább hét méter nagy-
nak kell lennie.

A világűr-repülés még csak a jövő álma, bár Oberth abban reménykedik, hogy 15 év múlva ennek is megjön az ideje. Az első világűrrakétát talán a Marsba fogják fellőni vagy valamelyik más bolygóba és csak ezután merészkednek föl a holdba. Obert kijelentette, hogy a holdrakétán való utazásban részt vesz és közölte hogy bármilyen kockázatos és veszedelmes is ez a vállalkozás, máris vagy százötvenen jelentkeztek nála, kik mint utasok el akarják kísélni az első holdutazásra.

A rakétarepülés következő feladata azonban az ugynevezett „meteorológiai rakéta“ szerkesztése lesz, amelyet — persze utazás nélkül — meteorológiai műszerekkel ellátva, kilőnek az ürbe, hogy ott méréseket eszközöljön. Ez a rakéta természetesen ivrakéta lesz, hogy visszaessen a földre. Hasonlóképpen fotografálásra, sőt mozifelvételekre is fel lehetne használni ezt a rakétát, aminek főleg a háboruban lenne óriási jelentősége. Egyszerűen kilövik a rakétát, amely az ellenséges állásokról pontos felvételeket készít és meg van az az előnye, hogy nem lehet lelőni. Viszont a rakéta feleslegessé teszi a háborút is, mert ha gázzal töltik meg, percek alatt képes elpusztítani egy egész várost. Oberth még azt is közölte, hogy valamennyi nagyhatalom kormánya, Németországot kivéve foglalkozik, az ilyen gázzakéta tervével (a Nép-

— Minden cikkért írója felel. Az „Erdélyi Élet“ hasábjain helyet talál minden közérdekű esemény. Belső és külső munkatársaink mindenről az igazat és csak az igazat írják. — Nem igazat írni nem szabad.

szövetség és a leszerelési konferencia szíves figyelmébe).

A meteorológiai rakéta tökéletesítése után lehet csak gondolni a postarakétára. Az ilyen rakéta súlya nem fogja meghaladni a 200 kilogrammot, és így még vagy harminc kilogramm súlyú postát is vihet magával. Eltekintve attól, hogy ez a rakéta kb. harminc perc alatt érne Bécsből Newyorkba. a költség allig lenne több, mint a rendes levélportó nyolcszorosa.

—sz.

Hivatalos fényképek

Azt hiszem, tudni méltóztatik, hogy mit értek ezalatt?

Azokat a fényképeket, amelyeket az emberiség bizonyos hivatalos köziratokra, bizonyos hatással bíró igazolványokra, utlevelekbe, bérletekbe, arcképes azonossági micsodákba ragaszt, azon célból, hogy az arckép igazolja őt, hogy tényleg ő az, akinek mondja magát.

A felületes szemlélő ennek a kimondott célnak tudatában azt hihetné ugyebár, hogy ennek érdekében és következtében az ez alkalomra használt fényképek olyan megdöbentő azonosságot árulnak el az illető arcképes holmi tulajdonosával, hogy bárkinek csak rá kell néznie az arcképre és azonnal felismeri rajta, hogy: igen, úgy van, ez az.

Ha a felületes szemlélő ezt hiszi, akkor a felületes szemlélő téved.

Mert nem mondom, hogy az ilyen képeken a tulajdonost nem lehet felismerni, de hozzá kell tennem, hogy kissé nehezen. Az ilyen igazolvány-képeknek ugyanis többféle faja van.

Van először is az a fajta, amely a tulajdonost kies erdőség közepette ábrázolja. A kép négyötöd részén azonnal felismerhető az erdőség, kétségtelenül és határozottan, míg a kép egyötöd részén, az árnyékban, szerényen huzódik meg az igazolvány tulajdonosa, de az már kissé nehezebben ismerhető fel.

Részint, mert éppen ráesik az arcára az egyik fa árnyéka, részint pedig azért, mert életnagyságban van ott ábrázolva, meglehetősen kis terjedelmű fejjel, vadászkalapban. Ez a kép egyébként eredetileg arról volt nevezetes, hogy amidőn az igazolványtulajdonos hazahozta a vadászatról, igazolványné örömmel kiáltott fel: nahát, hogy a Sipszi kutya milyen remekül el van találva!!

Másik fajta az igazolványképeknek a katonakorbeli. Mindössze tíz évvel ezelőtt készült, főhadnagyi csillagokkal, kitüntetésekkel és bajusszal. A kitüntetések ma is megvannak a vitrinben, a katonabluz a naftalinban, az egyetlen, ami ma már, sajnos, nincs meg, az a hetyke, pörge fekete bajusz, amely őszülni kezdett, tehát ember leborotváltatta, úgyhogy ha az ismerősök ránéztek arra a képre, mindenki csodálkozva kiáltott fel: Nahát, ez te vagy?

Mire a fényképtulajdonos nem hagyta magát tovább

bosszantani és hogy eltávolítsa a házból a képet, beragasztotta az utlevelébe.

Meglehetősen kedvelt faja a hivatalosfényképeknek az érettségi kép is, amelyből annakidején, az érettségiző momentán nagyvonalúságának révén tizenkét darab készült, óriásian szép magas gallérban, álmódzó tekintettel. Kisújszálláson. Most is van belőle néhány darab, ami lassan elhasználódik, de immár alacsony gallérral, villámló tekintettel a vasuti bérletben.

Hölgyek utlevelében rendkívül gyakran fordul elő a fényképeknek az a faja, amely az illetőt vagy bakfiskorában ábrázolja, copffal és rózsakoszorúval, vagy éppen ellenkezőleg: a fejetején felmeredő huncut kis konttyal, azon egy félre csapott madártérszék-kalappal és két kalaptüvel.

Aki azonban azt gondolja, hogy az azonossági okiratokba csak az efajta, épp kéznél levő arcképek kerülnek, az nagyon téved. Vannak — hála az Égnek — vannak még olyan lelkiismeretes, gondos és céltudatos emberek, akik, ha igazolványfénykép kell nekik, direkt elmennek olyan fényképészekhez, akiknél ki van írva, hogy utlevél- és bérletképek huszonnégy óra alatt készülnek és ott megrendelik a fényképüket, egyenesen az illető igazolvány céljaira.

És akkor a fényképész lefényképezi őket többféle eredménnyel.

Van, aki egyszerűen olyannak ábrázolja a lefényképezettet, mintha csak a szere akarna kiesni a fejéből, de azonnal. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Van, aki egy lélekbuvár-ösztöntől indítva a lefényképezettet sötét indulatu disznókeresksdőnek véli és ugyanígy ábrázolja.

Vannak továbbá — és ez a leggyakoribb eset — olyan jóstehetségű igazolványfényképészek, akik a hölgyeket már előre ráncos anyókák képébe öltöztetik, a férfiak életéből pedig azt az eljövendő pillanatot örökitik meg, amidőn az illető már csak arra vár, hogy ráadják a fegyházi darócot, éppen ez az utolsó képe civilben.

Mindezeknek tudatában csak a legnagyobb csodálattal és elismeréssel adózhatom azoknak az ellenőrző közegeknek, akik az ilyesmire csak egy futólagos pillantást vetnek és máris azt mondják: köszönöm és mennek tovább. Egy pillanat alatt felismerték a hasonlóságot az igazolvány és annak tulajdonosa között.

Nem is tudom ennél fogva, miért mondják azt, mint a felismerési lehetetlenség iskolapéldáját, hogy aszondja: a saját édesanyja se ismerte volna meg. Én inkább azt mondanám ilyenkor: annyira megváltozott, hogy még a saját ellenőre se ismert rá.

—n—n

— **Az ország minden részében keresünk** feltétlen megbízható fiókszerkesztőség és kiadóhivatal vezetőket. Ajánlatok lapunk címére: Arad, Szent László ucca 2. küldendők.

HETI REVÜ

Az Erdélyi Élet budapesti tudósítójától

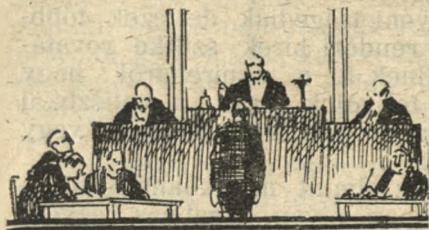
Minden világváros történetében százával játszódnak le egyéni tragédiák, de ezek többnyire elérnek a rendőri hírek szürke rovatában és úgy kerülnek le a napirendről, hogy senki sem figyel fel rájuk, csak a statisztikai adatok számarányait változtatják meg le vagy felfelé.

Budapesten az elmúlt napokban megdöbentő egymásutánban olyan izgalmas egyéni tragédiák játszódtak le, amelyek felzaklatták az egész város kedélyét és képzeletét. Felocsudásra nem jutott idő és az emberek pár órára mintha elfelejtették volna a saját egyforma, minden változatosság nélküli, órló és elviselhetetlen gondjaikat és bajaikat, csak ezekkel a tragédiákkal foglalkoztak. Ismert nevek viselői az áldozatok, azért voltak ezek a tragédiák olyan szembeszökőek, azért jelentek meg plainaires világitásban, nem is szólva arról, hogy komorságukban és méreteikben elérték egy görög tragédia méreteit és komorságát, a megfellebbezhetetlen végzet kórusa hangzott fel mögöttük. Itt van Kirchner Sándor tábornok, akinek huszonegyéves leánya elpusztul tüdővészben, az apa lezárja a haldokló szemeit, zokogva borul rá a holttestre és mire a fuldokló, görcsös zokogás elhal, az apának is megáll örökre a szíve. Beniczky Ödön, a volt belügyminiszter, meghitt társaságban töltötte az estét, éjszaka egy ligeti padon a szájába lő és hajnalban kihülten, holtan, vérbe fagyva talál rá egy softőr. Egy volt miniszter, aki úgy megy el az élők közül, mintha hajléka sem lett volna, téli dermesztő éjszakán a szabad ég alatt végez önmagával, az első pillanatban azt hiszik hogy egy ismeretlen nincstelen, egy azok közül akik szürkén éltek és nem maradt utánuk már feljegyezni való, mint puszta nevük, aztán kiderült, hogy az öngyilkos Beniczky Ödön volt. — Bausch Olivér, kuriai bíró, egy masszór szalonban fejezi be életét, rejtélyes körülmények között. A rejtély fátyola azonban tulságosan átlátszó és a sajtó kiméletlen. Ebben az esetben nem olyan erősek a felsőbb érdekek és az elhunyt személye sem parancsol olyan mértékű hallgatást, mint a dán király személye annakidején. Az a dán király, aki tudvalevőleg egy hamburgi nem éppen jóhirű negyed, még kevésbbé jóhirű házában halt meg hirtelen és a német sajtó mukkanás nélkül hallgatott. Itt letartóztatták a szalon tulajdonosnőjét, sürgősen kontroll alá vették az összes ilyen szalonokat, amelyekről mindeki tudja hogy ártatlanul hangzó nevük mögött milyen titkos és tiltott szene-

Csak Ön az oka,

ha az „Erdélyi Élet“ szenzációs számaiból éppen az Ön hirdetése marad ki!

délyek tombolhatják ki magukat. És végül Pintér András százados esete, aki ma már csak egy tiz évre elítélt fegyenc, de itt álljunk meg egy pillanatra.

Nincsen ma egyetlen asszony sem Budapesten, aki ellen olyan nyílt és égő ellenszenv nyilatkozna meg, mint Radulescu Helén ellen. Nincs még egy teremtése ennek a városnak, aki erre az erős ellenszenvre ennyire rászorgálna. Egy asszony a kinek vallomása alapján kötél általi halálra ítélik az elvált férjét. A férj Pintér András százados, az asszony kedvesét, Kiss Miklós őrnagyot ölte meg. A tragédia egyetlen szemtanuja, majd koronatanuja, az elvált feleség, Radulescu Helén azt üzeni ki az újságíróknak: „az igazat mondtam, a bíróság a bizonyítékok birtokában ítélte kötél általi halálra Pintér Andrást“. Egy asszony aki úgy mondja el az igazat, hogy nincsen egyetlen mentő szava sem, aki úgy mondja el az igazat, hogy abból a biztos kötél fonódik. Egy asszony, aki nem védi a volt hitvestársát, mert megölte azt, akihez erősebb kötelék fűzte, mint a hitvesi eskü, — szerelem. Eddig a dolog rendben van. Vannak lelkek, amelyekben a szánalom sohasem kap erőre s nem tudja eloltani a gyűlölet és bosszu magasra csapó lángjait. De egy anya, aki nem talál mentő szót csak terhelőt akkor, amikor gyermekeének apját akasztófára ítélik az anya vallomása alapján. Ezért ha ezerszer igaz is, amit Radulescu Helén mond, senki sem hisz neki. Megmozdult a tömeg szíve és lelkiismerete és azt kérdezi egyre hangosabban, hogy hihetett Radulescu Helénnek a bíróság. Vannak határok, amikor egy ember nem veheti magára büntetlenül az igazság súlyát, mert a szánalom eleve nebb, követelődzőbb és diadalra jut. Amikor Radulescu Helén az „igazság“ súlyával döntött Pintér András sorsa fölött, nem szabadult meg saját lelkének kőnehéz súlyaitól. A vádak, amelyek alapján Pintér Andrást elítélték, százszoros sullyal, a tömeg szájából meghangosodva zudulnak vissza rá. Amilyen arányban felébredt a részvét Pintér András mellett, olyan arányba és egyre erősebben szitódik a gyűlölet Radulescu Helén ellen. Összefogott ellene a társadalom, társadalmi kérdéssé növekedett az egész tragédia. Hatalmas méreteket kapott, az emberek ezrei mozdultak meg, ezer és ezer aláírás diszitette a kegyelmi kérvényt, amely Pintér András számára kért kegyelmet Magyarország kormányzójától.

Mindenki igazságtalanságnak tartotta az ítéletet, mindenki bizott a kegyelemben. Ismeretlen emberek egész légiója adta nevét az ügyhöz.

A pesterzsébeti házban Radulescu Helén szobájának ablakai állandóan le vannak függönyözve, az ajtók lezárva, nem fogad senkit. Mindennap bejön Budapestre, fekete

gyászruhában, sűrűn lefátyolozva, — hivatalba jár. A láthatatlan tömeg rokonszenve, szánalma és tiltakozása az ítélet ellen védi az elítélt fegyencet, a láthatatlan tömeg erős öklét tartja Radulescu Helén lefátyolozott arca elé... Én csodálom hogy Radulescu Helén végig mer menni az uccán.

—s—i

Egy amerikai magyar fiatalember,

aki két esztendeig várt hiába feleségére, csak félmillió
leíért kaphatja vissza a szabadságát

I.

Ezerkilencszázhuszonnyolcban egy fiatalember érkezett Erdélybe. Innen vándorolt ki Amerikába, ahol egzisztenciát teremtett magának. Hazautazásának két célja volt. Meglátogatni szüleit, azután feleséget keresett magának. Az Amerikába szakadt magyar fiatalember magyar lányt akart feleségül venni. Talán azért, hogy munkás- napok után legyen kivel elbeszélgetni — magyarul. Talán azért is, mert félt az amerikai nőktől, akik tudvalevőleg a férfit csak háziállatnak tartják, sok és súlyos kötelezettséggel, de minden jog nélkül. Az amerikai házassági állapotok, melynek modernizálásáért régen, de egyelőre eredménytelenül harcolnak az újvilág jogászai és törjefek, korcs maradványok multból, mikor még ugy Észak-, mint Dél-Amerikában a fehér férfiak száma magasan túlhaladta a fehér nők számát, tehát indokolt volt a nők különleges megbecsülésének törvénybe iktatása.

II.

Az Amerikából hazatért fiatalember megismerkedett egy cluji leánnyal, akibe beleszeretett. Okos csinos nő volt. csak kissé halvány. A fiatalember arra gondolt, hogy majd Amerikában jobb szint fog kapni. Nem ok nélkül gondolta ezt. A leány ugyanis szegény volt. a fiatalember pedig nyugodt, kellemes életet biztosíthatott a feleségének. S nincs jobb orvosság, mint szegénysorból jólétbe jutni.

A fiatalembernek nem volt sok ideje. Gyorsan megkérte leány kezét. Még gyorsabban megkapta. A leány ugyan említette, hogy nemrégiben súlyos beteg volt — tüdőgyulladással feküdt hosszabb ideig — és még mindig nem érzi teljes egészségesnek magát, de miután az utolsó orvosi vizsgálat megnyugtató eredménnyel végződött, a házasságot megkötötték.

III.

Az esküvő után a leány azt mondta, hogy rosszul érzi magát. A fiatalember annyira elamerikanizálódott, hogy a felesége gyöngyélkedését sokkal lovagiasabban vette tudomá-

sul mint más európai férfi tette volna. Nyugodtan várt, míg ifju asszonya megerősödik. Azonbau hiába várt napokig, sőt hetekig, a felesége változatlanul gyengélkedő és — leány maradt.

Végre a fiatalember azt mondta, rendben van, ő hajlandó tovább is várni, de nem Clujon. Utazik vissza Amerikába, mert ő nem maradhat tovább. A nő azt válaszolta, hogy semmi kifogása az ellen, ha a férfi visszautazik, de ő maga egyelőre nem érez elég erőt a tengeri utazáshoz.

IV.

A férj elutazott, a feleség ittmaradt. Persze nem pénz nélkül. A férje bőven ellátta annyi pénzzel, hogy hajójegyre is jutott volna belőle. De az asszonymnak esze ágában sem volt hajójegyet váltani. A férj odaát Amerikában türelmetlenkedett. Az asszony azt írta, hogy ismét rosszabbul érzi magát. A férj válaszolt. Kérte a feleségét, hogy utazzon le vidékre, az ő szüleihez. Ott jó a levegő és a jó falusi koszt, remélhetőleg, teljesen összeszedi magát. Az asszony elutazott a férj szüleihez, akik örömmel fogadták magukhoz a fiuk feleségét. Hónapokig maradt ott a fiatalasszony s ha valóban gyöngé is volt, egészen talpraállt, meghizott, kipirosodott. De Amerikába még mindig nem indult el. A férj ismét küldött pénzt. És ismét küldött hajójegyet. Hiába.

V.

A fiatalember két esztendői várakozás után belátta, hogy a felesége nem akar utána menni, nem akarja felvenni a házastársi életközösséget. Meghatalmazást küldött egy ügyvédnek, hogy inditson válópört felesége ellen, akit két esztendő óta eltart anélkül, hogy valóban a felesége lenne.

Az ügyvéd beadta a válópört. Az asszony azonban nem akar válni. Azaz csak egy feltétel alatt. Ha a férje félmillió lei végkielégítést hajlandó fizetni.

A fentiekhez tulajdonképpen minden kommentár felesleges. Csupán megjegyezzük, hogy a házassági törvények szerint a férj kénytelen kielégíteni a „felesége“ követelését, ha vissza akarja nyerni a szabadságát. A házassági törvények tehát, úgy látszik, hogy nem elég rugalmasak. Pedig rugalmasnak kellene lenniök, hogy minden esetben igazságosan legyenek alkalmazhatók. A jelen esetben például féltő, hogy a bíróság minden jószándéka dacára sem az igazság fog érvényesülni.

— **Intelligens hölgyek és urak**, nyomtatvány és hirdetés szerzés céljából, fix és magas jutalék jövedelemmel, azonnal felvétetnek. Bővebbet lapunk kiadóhivatalában Szent László-uca 2. sz.

Moziban voltam tegnapelőtt

Hát kérem, moziban voltam tegnapelőtt. Ne tessék azt hinni, hogy nagyzási mániában szenvedek s ezzel a hirlapi bejelentéssel tul akarom növelni ezt az egyszerű tényt, az őt

„ megillető határokon. Nem! Tudom a rendet s így azt is, hogy mivel sem indiai maharadzsa, sem divatos bonviván, sem miniszterelnök nem vagyok, de belátható időn belül még csak Lužai helyére sincs semmi sánszom se, így hát semmi jussom hozzá, hogy magánéletemnek ez a kis epizódja, mint kellemes csiklandás jusson a nyilvánosság tudomására. Meg akarom azonban mondani, hogy a nagyérdemű közönség ferdén élvez. Tudniillik: a filmet nézi s ez merőben rossz szokás! Méltóztassék egyszer a nézőteret szemügyre venni s garantálom, hogy soha senki nem kap szívfájdalmat azért a 30 leiert, melyet a pénztárnál hagyott a filmmel kapcsolatos szemléltető gyönyörűségek reményében. Mert, bocsánatot kérek, de a filmek „cselekménye“ a könyökömön jön ki, a sztárok „egyéni tempói“ már álmaimban is gyomoridegességet okoznak s azt mondom, hogy az „Atlantic“ és a benne szereplő Fritz Kortner óta becsukhatják a boltot az összes mondvacsinált hollywoodi nagyságok. Hát nem marad más, csak a nézőtér. De ez aztán megéri a pénzt s ha egyszer már végre hathatós idegenforgalmi propagandát akarunk csinálni, hirdessük hatnyelvű prospektusokban: Külön látványosság s még addig letarolatlan élvezeti terehűm a mozik nézőtere. Mert még tolmáccsal is megéri a fáradságot.

A művészni enni tanul

Jó, ha az ember mindjárt a jegyváltásnál, az előcsarnokban kezdi a szemléltődést. Így aztán, teszem azt, észreveszi, hogy valami taxin megérkezik önagysága, a „művészni“. Hogy milyen címen hivatja magát ezen a néven, nem tudom megmondani, mert a művészethez annyi köze nincs, mint a portásnak Einstein professzorhoz. Azt se tudom, miért jön ide a moziba autón, hisz legfeljebb, ha száz lépésre lakik innét. Tény azonban, hogy autón érkezik meg, sőt még is rendeli a kocsit az előadás utánra is.

Mindezek után belép az előcsarnokba, lovagja segítségével kihámozza magát puha bundájából, mely alól a legremekebb toalett kerül elő. Párisi vagy aradi. Nem lehet tudni. Csak annyi bizonyos, hogy egy hónapi birói fizetés semmiképpen nem futná az árát. De hisz nem is bírák fizetik, még ez a megnyugtató.

Szóval önagysága leveti a bundáját, se jobbra, se balra nem néz, (ez a túlzott diszkréción, egy rendőrismerősöm szerint, mindig gyanus), csak tesz egy-két lépést fel-alá. Rosszul mondom, mert nem lépések ezek, Önagysága, ring. Nincs

az a dalcroze-táncosnő, amelyik ritmikusabb mozdulatokat tudna produkálni. A láb egyetlen mozdulata „végigvonaglik“ az egész testen, viszont a fej mozdulatlan és merev marad, gyönyörű „bálványfej“, mint szokják mondani, a karsu nyakon szinte ragyog.

Igen, koncentrált figyelem veszi körül a „művésznőt“ és sziszegő csodálat.

— Gyönyörű! — sugnak össze a férfiak. — Pompás!

Azután elhelyezkedik a páholyban, belépőjét úgy teszi le a párkányra, hogy éppen a fejünk fölé lógjon — történetesen éppen a páholya alatt ülünk — kezeit álmagaton az álla alá támasztja, hogy a gyűrűt megcsodálhassa mindenki, fülében szikrázik a gyémánt s álmagaton messze néz. Egy pillanatra sem méltat bennünket.

Igy ül ott, míg megkezdődik az előadás és akkor kissé furcsa párbeszédet hall, aki nincs nagyon a filmmel elfoglalva. A sztárnő éppen vacsorázik a képen s a páholyban megszólal a férfi:

— Látja cica így kell! A könyököt testhez szoritja az ember, míg eszik, csak a keze mozog, a villát az alsó kar mozdulatával viszi a szájhoz és az evőeszközt laposan tartja a tányér felett, míg a hust vágja . . .

Hát így. Ha még kétszer eljön a moziba a „művésznő“, megtanul enni is s ezzel aztán megszűnik az utolsó akadály is annak, hogy nagy karriért csináljon. Dacára a nehéz gazdasági viszonyoknak.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Paris, szép Paris!

A másik eset is az előcsarnokban kezdődik s a hőse ennek is nő. Ő is elegáns, csak diszkrétebben öltözött, mint a „művésznő“, nincs belépője, a „szájrjaja“ azonban épp olyan tökéletes. Frizurája sima, közepén választott, nemesen egyszerű; általában nem olyan dekoratív jelenség, mint a másik. Az ember inkább mélyebb lelki életet élő, differenciált nőnek nézi. Benső komplikációkkal, világnézettel, megfogalmazott véleményekkel, énnel. Egyszóval komoly és értékes hölgy, akit nem lehet csak úgy egyszerűen csak úgy a nő szó gyűjtőfogalma alá venni s elintézni. Ellenkezőleg: a nap minden pillanatában külön meg kell érteni őt.

Franciával beszél a társaságában lévő jókiállású, elegáns urral. Minden valószínűség szerint francia, sőt párisi. Hál' Istennek! Az ember végre anélkül, hogy másfél napot kellene utaznia, hamisítatlan párisi nőt láthat. Párisi női egyéniséget. Ha jól sejtem, illetve a félfüllel elkapott nevekben jól veszem ki, a modern francia képzőművészetről vitatkoznak. Nos, ilyet is ritkán lehet hallani egy mozi előcsarnokában, Meg is becsülik őket a várakozók, teret engednek nekik s néha kíváncsian és tiszteletteljesen, de teljes diszkréten néznek rájuk.

Hangos filmet adnak, a szereplők németül beszélnek s a feliratok magyarok. A hölgy persze, amint látszik nem ért egy kukkot sem, mert a társaságában lévő urral franciául magyaráztat meg mindent. Szinte áhitattal hallgatom őket olyan szépen beszélnek.

Aztán elkövetkezik a szünet, kimennek egy kicsit levegőzni az előcsarnokba s ott egy vigyázatlan fiatalember rálép a tumultusban a francia hölgy lábára.

Oppardon, mademoiselle! — rimánkodik elnézésért, — Bocsásson meg!

Hanem nem olyan egyszerű a dolog, a parányi női láb fáj, talán tyukszemecskét is takar az édes kis cipő, a mademoiselle szemei villámlanak s szája haragosan sziszeg:

— Hülye! Ha valaki ilyen hülye, miért nem marad odahaza!

Ezt a pár szót mondja a legszebb magyarsággal s nekem leesik az állam.

Hát akkor mirevaló volt az egész franciásdi?

A műkacagók

A hölgyekről esett szó eddig. Bocsánat, sor kerül az urakra is, annál is inkább mert a publikum leghálásabb része, az urak „mü-kacagó” csoportjából kerül ki. Hogy kik ezek? Egész külön műfaj ezek az urak s ha kielemezzük őket, ugyanoda tartoznak, ahová az irodalmi és a művészi viták hangos lávrozói, akik a Renoirt emlegetik, hangos véleményeket mondanak, labilisakat, gyurhatókat és szükség esetén mindenfelé forgathatókat és a legjobb esetben tudják csak, ki az illető, akiről szó van, leginkább azonban épügy lehet miattuk a svájci kártya makk alsójának az eredetije, mint a legujabb jazz-szám szerzője vagy letűnt karakterszínész a filmvilágból.

Nos, a műkacagók is ilyenformák. Jól megnéztem őket. Vannak köztük kövérek és soványak, jólöltözöttek és rosszabbak, kereskedőformájuk és parkettáncoskülleműek, egy szóval mindenféle emberek. Szétszórtan ülnek itt-ott, rendszeren magányosan: mert a társaság kényelmetlen nekik, érthető okoknál fogva. Beülnek, roppant intelligens képet váganak, lehetőleg van a zsebükben egy Ellenzék vagy egy Presse melyet előadás előtt esetleg megnézegetnek. esetleg csak a másik zsebükbe tesznek nagy mozdulatokkal s műélvezőre gyurt arccal várják az előadás kezdetét. Mikor aztán megkezdődik az előadás, egyetlen elfoglaltságuk van: fülelnek. S mikor a közönség németül vagy angolul (már amilyen nyelvű a hangosfilm) értő soraiból felhangzik egy-egy nevetés, akkor ők azonnal buzgón utána nevetnek. Soha ők nevetést nem kezdenek, mert nem értenek egy kukkot se az egész előadásból (igen kevés magyar felírás van), de folytatják, ha valaki az értők közül megkezdte, hogy akik körülötte ülnek azt higgyék: ni, milyen kitűnően mulat ez az ur! Nagyszerűen

tudhat németül! (Vagy angolul! Vagy honoluluul! Vagy mit tudom én hogyan!) Egyszóval műkacagnak s az ember megpukkadhat nevéteben, ha figyelni őket.

Magam is megkérdeztem egyet, úgy sugva mellettem a sötétben.

— Pardon, uram, mi volt az a jó vicc? Sajnos nem értettem tökéletesen.

Megbotránkozott.

— Tessék kérem, odafigyelni vagy megtanulni németül! Végre is ez a legkevesebb!

Bözsikéék cukrázdába mennek

Hát így megy ez intelligensül az aradi mozikban. S egyébként is édes jeleneteknek lehet az ember tanuja, ha elhanyagolja a filmet s inkább a közönséget próbálja élvezni

Igy például láthat egy egy házaspárt, melyek közül az asszony mindig kérdez: Mi volt ez, fiam? Most mit mondtál a nő? A férj egy darabig felel, de aztán megunja a dicsőséget s fellázad, kifakad:

— Édes fiam, iderendelek neked egy egész fordítóirodát, csak hagyj békét! Csak legalább itt engedj békében maradni erre a másfél órára!

És udvarlókat leintenek:

— Most nem tudok figyelni, majd odakint!

És kritizálnak és véleményeket mondanak. És lelkesednek és sirnak... Igen, sokkal érdekesebb egy mozi publikuma, mint az előadása. Sokkal. És sokkal tanulságosabb is. És mulatságosabb is. És esetleg meg is lehet hatódni, ha az embernek lágyabb szíve van, mert járnak ide kis varrólányok vagy cukrászkisasszonyok vagy csemegeüzleti kiszolgálók egészen fiatal és meghatóan kopott emberekkel, akiknek kedves gyerekszemük van és még lányvonalu szájuk s ezek előadás után szokatlanul elegáns mozdulattal adják fel kis társnőjükre az olcsó téli kabátot, könnyed gesztussal nyitják ki az ajtót, kemény válltartással nyújtják a karjukat s fölvil-lanyozva, erősen szinpadias odahajlás kíséretében sugják oda a kislánynak:

— Bözsike, elmegyünk valahová!...

És konfliktus vesznek, könnyedén szökkennek fel rá, könnyed könnyelműséggel, ahogy látták a moziban a milliomos fiától, megbujnak puhan az ülés mélyén, valami félelegáns cukrázdába mennek.

De ez szép és ez megéri és ők az egyedüli őszinték a moziban, mert a fiu hazakisérte cukrázda után a kislányt, kezét ajkáig huzva, nagyon szépen csókolta neki kezét s mozi után pár óráig azt hitték, hogy ők a milliomos fiu és a milliomos leány.

Bözsike titokban még a haját is grétagarbósra igazított.

Nagyváradai művész, aki Rodin műtermét felcserélte a börtönnel

Huszonöt éve él Párizsban a magyar szobrász, aki a háboruban önként ment internáltságba a magyar foglyok közé
— *A három Finta szobrász sorsa* —

(Az Erdélyi Élet tudósítójától). Regényes életű család tagja a Párizsban huszonöt esztendeje élő Zádory Oszkár szobrászművész. Igazi neve *Finta* Gergely, öccse az Amerikában dolgozó *Finta* Sándor szobrásznak. Még a romantika világában vágott neki a szajnaparti művészvilágnak, de lelkének ezt a humoros színét később is megőrizte, mert — noha Rodin közbenjárására a franciák nem bántották a világháboru idején — *önként vonult az internáltak közé az Atlanti-óceán egyik szigetének, a Noirmouthier-nek ósdi kazamatájába és öt éven át szenvedett a többi magyarokkal együtt a börtönélet szigoruságában.*

Az Atlanti-óceán szigetének börtönében

Budapesten feltűnést keltett egyik kiállítása, melyet a háboru után tartott. Csontokból kifaragott szobrokat és reliefeket mutatott be és ezeknek a csontoknak az volt az érdekessége, hogy

ötéves internáltsága alatt a konyháról elkért huslevesben főtt csontokból faragta ki tollkésűj a fogságban.

Magastermetű, lobogó, hosszuszakállu férfi. Már külseje is figyelmeztet, hogy nem mindennapi ember. Most öcsésénél lakik, *Finta* Sámuel műtermében, mert a harmadik *Finta* is vésővel keresi a kenyerét. Megkérdem Zádoryt, aki Rodin és Jules Desbois oldalán dolgozott, hogyan jutott arra a gondolatra, hogy állandóan Párizsban élő szobrász legyen.

— A *Finta*-családban valamikor híres közéleti előkelőségek voltak. Lenyomoztam századokra visszamenőleg. Tüdőntem sokáig, miként történhetett, hogy *familiank hırneve lealkonyodott*. Én kisgyerek koromban mint *kanászbojtár kezdtem* és elhatároztam már 13 éves fővel, hogy *a Finta-családot újból felvirágoztatom*. Nagyváradon Dick néni óvodájában én csináltam a legszebb szobrokat homokból, — *így lettem óvodás létemre szobrász* — s aztán ment, ha verejtékeztem is utóbb . . . A bártfai erdőben egyszer Erzsébet királyné is megnézte, amikor egy terebélyes fát próbáltam lerajzolni.

— Hol kezdődött az érvényesülése?

— Amikor Rodin mellett dolgozhattam, később pedig Jules Desboisnál. A világháboru kitörésekor minden internáltat az Atlanti óceán szigeteire vittek, de *engem Rodin protekciója megmentett*.

— És miért jelentkezett önként, hogy zárják be az internáltak közé?

Hangjában még mindig a régi türelmetlenség feszül:

Tömegesen jöttek belgák Párizsba és nem birtam ki, hogy egyes franciákkal együtt folytonosan olyan kijelentéseket tettek, hogy néhány hét és vége van a németeknek.

Meg aztán rossz szemmel nézték azt is, hogy velem kivételt tettek. Erre 1915-ben, noha a művészkolónia erőszakkal akart visszatartani, bevonultam Noirmouthier szigetére önkéntes internálnak, ahol együtt voltam Kuncz Aladárral. Az ócska várépület egyik mestergerendájából faragtam ki ezt a Mater Dolorosát . . .

Mindjárt meg is mutatja a francia lovagvár gerendájából készült szobrot.

— Itt még elég jó dolgunk volt. Néha kimehettünk egy héten egyszer a szigetre. Láthattunk mezőt, fákat . . . Egyszer Kopolovics nevű magyart, aki valami szabálytalanságot csinált, a falhoz állították azzal, hogy kivégzik. Fel is vonult a szakasz fegyveresen, de a magyar fiú kigombolta az ingét és úgy kiabált feléjük. Ez imponált, noha mi később megtudtuk, hogy csak ijesztésből játszották meg a kivégzési akaszt. Később átvittek a La Manche-csatorna Saint Vaast la Hougue szigetén levő erdőbe, ahol már fegyencéletünk volt és bizony megszenvedtünk, mint a közönséges bűnösök. Desbois többször küldött pénzt. Általába véve a háboru alatt liberálisabban gondolkoztak a francia művészek, de a fegyverszünet után elragadta őket is a győzelmi mámor, bizony ma már óvatosabbak.

Elmondja Zádory, hogy a Boulognei erdőben a Rue Du-pavillon 4. szám alatt van a műterme. Mielőtt kiment volna Párizsba, dolgozott a Halászbástyán. Egyik alföldi városban ő mintázta a Kossuth Lajos-szobrot;

négy óriási angyalt faragott a nagyváradi barátok templomtornyára,

valamint ő készítette a montreáts igazságügyi palota tizennyolc figurás bronzkapuját is. Most lesz Párizsban a jubilaris kiállítása.

— Mit csinál Finta Sándor Amerikában?

— Az egyik egyetemen esztétikát tanít, de készül ő is haza. Turkevén, szülőföldemen muzeumot szeretnék felállítani.

Elgondolkozva néz maga elé:

— Isten ujját látom abban a tragédiában, amely Sándor bátyámmal történt, ez indította el őt a véső felé, mint másik öcsémet, Sámuel is.

Negyvennyolc esztendő az érdekes külsejű Zádory Oszkár, akinek szavaiban, mozdulataiban csakugyan dacos hit él. Ahogyan látja, figyeli a dolgokat, olyan, mint egy regényhős, aki acélos energiával hősi, tehát szép küzdelemnek tartja még az élet ügyes-bajos dolgaival való vesződést.

—y—s.

Adót emelt a zsidó hitközség

A mindenkire ránehezedő gazdasági válság talán legjobban a jótékony célokat szolgáló egyesületeket érinti. Eltekintve attól, hogy az egyre nagyobb méreteket öltő elszegényesedés az eddiginél sokkal nehezebb feladatok elé állítja a karitatív intézményeket, a mai szűkös viszonyok következtében még a mostani szűkös feladatokat sem képesek elvégezni, mert nincs meg az anyagi bázis a jótékony és embermentés gyakorlásához.

Talán a legsúlyosabb helyzetbe kerül az aradi zsidó hitközség, amely tudvalevőleg a jótékony intézmények egész sorát tartja fenn részint hitközségi adóból, részint, adományokból és a hitközség vagyonának jövedelméből. Az idén komoly gondot okoz a hitközségnek a jótékony gyakorlása De gyakorolni fogja minden nehézség ellenére, mert ez a rendeltetése. A hitközség négy és fél millió lejes költségvetéssel dolgozik. Ebből eddig két és fél millió lej hitközségi adóban nyert fedezetet, míg a többi jótékony-adományokból és egyéb jövedelmekből folyt be.

Az elmúlt esztendő azonban nagyon szomorúan végződött az aradi zsidó hitközség életében. Számos olyan tagja halálozott el, akire mindig számítani lehetett, amikor a szegények támogatásáról és a hitközség intézményeinek megsegítéséről volt szó. Ezenkívül a hitközség tekintélyes számu tagja az áldatlan gazdasági viszonyok következtében olyan helyzetbe jutott, hogy nemcsak a hitközségi adóját nem tudja megfizetni, hanem maga is támogatásra szorul. Ezeket a szempontokat figyelembe is vette a hitközség vezetősége, amikor felkészült erre az esztendőre. Először az az eszme vetődött fel, hogy minden vonalon a legmesszebbmenő takarékoságot viszi keresztül. Igen ám, de nem volt hol kezdeni a takarékoságot. A száz év óta fennálló iskolánál nem lehetett leépíteni, mert ezt maga az iskola sinylené meg. A kilencven éve fennálló árvaházat sem lehetett kitenni a leépítés veszélyének, de az Öregék Otthonában és a Szeretetházban sem lehet takarékoskodni, mert a tehetetlen és elszegényedett emberek utolsó éveiben nem szabad éppen a zsidó hitközségnek szükkeblüknek mutatkozni.

Hosszas tanácskozás után a hitközség vezetősége végül is arra az egyedül helyes és célravezető elhatározásra jutott hogy megreformálja az adózást, amely eddig is meglehetősen aránytalan volt. Mindenekelőtt, hogy a másfélmillió lejes költségvetéssel működő iskola fenntartásában akadály ne merüljön fel,

25 százalékos iskolai fenntartási pótléket szed, amely mindenkire kötelező. Ezzel a pótlékkal az iskola költ-

ségvetésének egyensúlyát sikerül helyreállítani. De ezzel még mindig nem érte el a hitközség vezetősége azt a célt, hogy a jótékony intézmények fenntartását biztosítsa. Az elmaradt hitközségi adók és jótékony adományok következtében beállott költségvetési hiányt úgy igyekszik pótolni hogy

revízió alá veszi a hitközségi adót, ami azt jelenti, hogy a tehetősebb hitközségi tagok adóját felemeli.

Erről az elhatározásáról a hitközség képviselőtestülete körlevélben értesítette a hitközség tagjait.

Az aradi gazdag zsidók megnyugvással fogják fogadni a hitközség vezetőségének ezt az elhatározását és bele fognak nyugodni abba, hogy olyan áldozatokat hozzanak a jótékonyaság oltárára, amilyen vagyoni helyzetüknek meg is felel.

Ne tekintsek adónak, amit adniok kell, hanem kötelező hozzájárulásnak azok számára, akiket a gazdasági viszonyok önhibájukon kívül letiportak és olyan helyzetbe hoztak, hogy kénytelenek hitsorsosaik áldozatkészségét igénybe venni.

Film Élet

A film utja a lényképtől önmagáig

Mikor Daguerre az első képet megalkotta fényvel, a kép már csirájában viselte későbbi kibontakozását, egy új organikus eszköz s vele együtt egy új művészet alapjait. Az első eredmény a fénykép volt. A fénykép három dimenziós valóságot ad a képen. Mereven és precízen. A lencse formálja fényvel a képet, pontosan és részletesen. A foto

első korszakában ezt a tulajdonságot igyekeztek eliminálni. Művészi kifejező eszközzé akarták emelni és utjuk a piktura felé vezetett. „Festőivé“ tették a képet. Kitérőlték tárgyyszerűségét és a pozitív eljárások seregével, retusok, belekopirozások, különböző festékelések seregével tompították a merevséget, amit már a tárgyválasztásban, beállításban is kerültek. A fénykép művészivé lett így azáltal, hogy a festményhez hasonlóvá igyekezett lenni.

A foto így, lényegszerinti tartalom nélkül egy hibrid kifejezést teljesített. Tulajdonképeni lényegét: a pontos természetvisszaadást, a fény és árnyék tökéletes reprodukcióját, a detailoknak természettel egyenlő gazdaságát leplezték. Mihelyt a fototechnika fejlődése keresztül tört a reá rakott „festői“ akadályokon, eljutottak egyuttal a foto lényegéhez

is. Ez a pontosság, a detail, a fény és árnyékkála jelentőségének felismerése volt.

Az új foto anyagszerű és őszinte. Nem „festői“ látást ad, hanem a géplencse látását. Ez precíz és részletes. Nemcsak a tárgy formáját mutatja meg, de magát a tárgyat is. Az anyagot reprodukálja felületeinek sokszerűségében. A lencse fizikai törvényein épül föl képalakító lehetősége. A fény alakítja a képet, ez egyben anyaga is. Közvetlensége tömegjelentőségüvé teszi.

* * *

A fotográfia ezt a fejlődést már a filmmel együtt tette meg. A film kezdeti fázisában a fotoval hasonlóan, szinpad-szerű tendenciával indult. A filmtechnika fejlődésével párhuzamosan óriási tömeg érdeklődési középpontját alkotja a film. Ez fokozza fejlődése tempóját. Mind a mai napig a filmalkotás sulypontja a kézirat volt. A filmíró által elképzelt cselekvényt, tartalmat, reprodukálta a film. Tökéletlenül és kiegészítésre szorulóan. A szapora feliratok segítik ki a filmet a kifejezési képességein kívül eső fogalmak interpretálásában. Fejlődés kötött volt s melyet a rendezés kezdett kifogyni a variációból a film mélysége is apadt. Az első próbálkozás, mely a film öncélú kifejező képességét akarta elérni, pikturális eredményeknek a filmbe való elgondolása volt. A festői és irodalmi expresszionizmus transzportálása a diszletekben és tartalomban. Eggeling például készített filmet tisztán képelmékből. A film egységes volt, de nem filmszerű. Darabonként rajzolta képeit és úgy fotografálta. Tulajdonképpen az álló pikturális képet vetítette csak.

A film fejlődési lehetőséget csakis belső anyagszerűségén belül adhat. Anyaga a fény, formálója a lencse és a sebesség. Mint művészet mai álláspontján nem primér, hanem reprodukálója egy művészetnek, mely már megtörtént. De belső anyagszerűsége, a fény és mozgás a további fejlődés lehetőségét megadja. Pudovkin és Eisenstein legutóbbi filmjeikben még belül maradván a film impresszionista tendenciáin, a szallag vágásával és belemontálásával rendkívül gazdaggá teszik az asszociációkban. Gondolkodunk a képből, képpel. A filmalkotás közeledik vele a belső anyagszerűséghez.

A fotoból indult a film, de teljesen különvált tőle. Időbeli produktum, de az idő törvényeit önmaga alkotja. A mozgás sebességétől független. Gyorsabb, vagy lassabb pergetéssel a gyorsaságot növeli, a lassúságot fokozza. Beállításával a szemünket állítja be, megszünteti a distáncot a tárgy és a néző között. Belevisz a filmbe a cselekvények közvetlen belsejébe. Új, külön látószöveget ad, a lényegest kiemeli. Közel viszi az archoz a felvevőgépet, fölnagyítja az arc természetes, eddig meg nem figyelt mimikáját. A szinpad tulzása feleslegessé válik, nagy és új gazdagságot nyújt az arc detailja. A romantikus elem és cselekmény felesle-

gessé és zavaróvá válik. A dolgok tárgyszerűsége mindent elmond. A hétköznapiak és egyszerű dolgok végtelen gazdagságát tárja elénk. Kibontja a dolgokat a szürkeségből és fölnagyítva lényegessé teszi. Nem a cselekménynek kell játszania, a felvevő kamara játszik. Izgalmas hangulatot fotografál, a gép ide-oda ugrál, tulajdonképpen nyugalmas tárgyakon táncol, de a filmen ez egységbe olvad és izgatottságot érzünk.

Amikor a film belső fejlődésének helyes útjait megtalálta, jött a film megszólalása is. A technikai fejlődés eredménye a hangosfilm. A néma film még nem talált önmagára, csak utakhoz érkezett.

A hangosfilm új lehetőségeket hozott. A bennünket körülvevő akusztikai világ partitúráját. Ezáltal megértjük a lármát és zaj partitúráját. Megszűnik a kaosz. a gép úgy vezeti fülünket, úgy állítja be a hallást, mint a vászon a szemünket. Izolál egyes hangot, másokat kiemel. A hangosfilm alakítani tudja a csendet, mert a csend nem az, ha nem hallok semmit, de ha valamit igen távolról, elhalkulva hallok. A mikrofon egész közelről vesz fel, így teremti meg az intimitást a közönség és a tárgy között.

Mégis. A néma film még nem bontakozott ki, fejlődik. Tárgyait a külvilágból reprodukálja, de a fény és a mozgás, a sebesség, mint alakító erők belső fejlődési lehetőséget nyújtanak számára. A hangos rész csak reprodukál, nem alakít. E belső ellentmondás egyben az eljövendő film problémájává válik.

BEU Cluj / Central University Library Cluj

Hölgyeim és uraim...

— Kereskedői körökben felháborodással tárgyalják a szállítványozási vállalat ellen, mert kellemetlen, hitelrontó híreket közlött egy jönné nagykereskedőről. A manőver nem sikerült, — a kereskedő ezidőszereint még jól érzi magát...

— Más. Milyen idők! Egy nagyon tekintélyes, valamikor gazdag aradi ügyvéd özvegye felvételét kérte az öregek otthonába. A közelmúltban hasonló kérelemmel fordult a hitközséghez egy közismert idősebb házaspár. Sajnos, a vezetőség egyelőre nem teljesíthette a kívánásokat. Minden hely foglalt az öregek otthonában. Szomorú megmentő...

— Más. Nemes Zsigmond dr., volt országgyűlési képviselő betegsége változatlanul súlyos. A közbecsülésben álló kiváló jogászt évekkal ezelőtt alattomos betegség támadta meg, mely néhány nap óta aggasztóan elmérgesedett. Nemes Zsigmond dr. a háboru előtti években élénk szerepet játszott úgy politikai, mint társadalmi akciókban. Puritán jellem, önzetlen közéleti harcos, nagyszerű elme, becsület

szív adják a nagy beteg portréját, akinek állapota iránt állandón, részvéttel érdeklődik a barátok és tisztelők serege.

— Más. Városszerte meglepetést keltett Vigyázó László vezérigazgató távozása az Astrától. Élénken és különféle-
képpen kommentálják a kiválás okát. Annyi bizonyos, hogy távozása nemcsak a hatalmas vállalatnak veszteség, hanem a tisztviselők és munkások ezreinek is. Szívügye volt minden szociális és jótékonyági akció. Csendben, minden feltűnés nélkül támogatta az igaz ügyeket és bizonyosan neki fájt a legjobban, ha olykor, kívül álló okokból, elsősorban vállalatának érdekeit kellett szem előtt tartania.

— Más. Az erdélyi temetkezési cikkeket gyártó vállalatok kartellbe tömörültek. Az aradi Frido-gyár helyiségeiben van a központ. Moskovitz, a Frido alapítója, január elsején kivált a cég kötelékéből. Az új kartellt a Nagyszabasi Általános Takarékpénztár finanszírozza. Arad közkrachdasági élete bizonyára örömmel veszi tudomásul, hogy ezentul nem kell a szomszédba szaladni holmi ravatal-diszitményekért . . .

— Más. A toronyalatti kigondoló bizottság elhatározta, hogy leépíti az öreg oszlopokat és fiatalokkal, illetve betonokkal pótolja. Ezzel a nagyszerű ötlettel Aradon megoldódott a világcsőd.

— Más. Érdekes, hogy mostanság, amikor minden nőnek van nappali nutria és esti perzsabundája, amikor úgy beszélnek egy kincset érő breitschwanz kabátról, mint férfiak általában a nyakkendőről, rosszabbul megy a szücsöknek, mint valaha. Válságos idöket él az aradi szörmekereskedelem is. Talán az volna a leghelyesebb, ha szívszoríme konzerválással kezdenének foglalkozni, nálunk bőven akadna munkaalkalom.

— Más. Ungureán Bélát, az Erdélyi Bank és Takarékpénztár aradi fiókjának igazgatóját a cluji központba áthelyezték.

— Más. Egyelőre senkisé tudja az okát, hogy Vermes Jenő vezérigazgató miért vált ki a Britanniától, melynek romániai képviselőtét ő alapította és az ő népszerűsége terjesztette.

— Más. A Lloyd klub ma esti választmányi ülése jelölő bizottságot választ a márciusi közgyűlés előkészítéséhez. Előreláthatólag csak az elnöki pozíció betöltésénél várhatók éles harcok Jellinek József és Goldschmidt Sándor között.

— Más. A városi tejszállításokra a Brasch-féle tejüzem adta a legolcsóbb ajánlatot, mégis másnak adták a rendelést. Ezzel egyidejűleg illetékes helyen felkértek bennünket annak közlésére, hogy az árlejtési bizottság a városháza környékén elvesztette ítélőképességét. Becsületos megtaláló illő jutalom ellenében jelentkezzék a polgármesteri hivatalban.

— Más. Ajánlatos volna, ha a város tudományos expedíciót küldene ki a volt Tököly-tér baromfi-piac oldalára

annak megállapítása céljából, hogy nem geológiai elváltozások-e azok a feneketlen gödrök, amelyek lépésről-lépésre veszélyeztetik a járókelők testi épségét.

— Más. Örömmel pertraktálják a városban egy közismert, szimpatikus sportember közeli eljegyzését Arad egyik érdemes szépségkirálynőjével.

— Más. Komoly kereskedői körökben beszélnek, hogy Hirschfeld Móritz ma a leggazdagabb ember lehetne Aradon, ha kötelezettségeinek teljesítését sikerült volna egy évvel prolongálnia. Hirschfeld kitűnő üzleti érzékkel jól számított a gyapju áresésére, csupán a terminusban tévedett. Most legfeljebb annyi elégtétele van, hogy Crespinek sem sikerültek jobban a számításai. Nekünk azonban Crespiből nagyon kevés hasznunk volt eddig, részvétünk száz százaléka tehát Hirschfeld oldalán van.

— Más. Barátok és ismerősök bizonyára örömmel veszik hírért, hogy Löbl János, néhai Löbl Gyula aradi borszárműkereskedő fia, vezérigazgatója lett a budapesti Magyar Színháznak. Miután hatalmas birtokát eladta, hosszabb ideig tőkésével a Magyar Hírlap mögé állott, most pedig a bajba jutott Magyar Színház adminisztrációját kormányozza. Nem kétséges, hogy ez a munkája is teljes sikert eredményez.

— Más. Dr. Grünfeld Ede, a Lomási volt ügyésze, Berlinből írja: Jól érzi magát, nagyszerű körülmények között végleg letelepedett és nem felel meg a valóságnak, hogy Aradon kívül nincs élet. Van élet, de nem ilyen... A legnagyobb kéjjel kioperáltatta utolsó idegszálát, mely Aradhoz fűzte, Schröder szerint: a Hazugságok városához.

— Más. Ez az igazság: Az Erdélyi Bank és Takarékpénztárnál circa három és fél millióval tartozott Tritthaller. Esedékessé vált ebből az összegből egy kétszáz ezer lejes tétel, amire részlettörlesztést kért a bank. Tritthaller nem fizetett egy banit sem, hagyta megóvatolni a váltót, sőt ezután még újabb kölcsönt akart felvenni. Természetesen megtagadták ezt a kívánságát, amit boszorkányos gyorsasággal követett a fizetésképtelenség bejelentése. Ellenben nem felel meg a valóságnak, hogy a hitelezők jóindulattal vannak Tritthaller iránt, aki feltűnő energiával nyolcvanhat hitelezőt gyűjtött maga köré. Tekintettel arra, hogy a károsultak között nincsenek kiskorúak, az amerikai milliomos nagybácsikról terjesztett mesék nem találtak hallgatóságra. Vannak, akik tévedésből szerepelnek a hitelezők névsorában, viszont hiába keresik a státuszban Tritthaller gyönyörű Steyer autóját.

— Más. Kincs Hermann, a szegedi Jutta és Kenderfonógyár sikkasztó igazgatóját sokan ismerték Aradon. Vállalata érdekltségébe tartozott a Pankotai Uradalom, ahol szerény, jóra való, csendes emberek ismerték. Jól végzett munkája után néha szerénytelenkedett Aradon, ebből azonban senkisémet következtetett kriminális konzekvenciákra.

— Hölgyeim és uraim, hireink közlését befejeztük.

Speaker.

— Milyen alapon bízzák illetékesek pont a Háztulajdonosok Szövetségére, hogy szállítsák le az üzleli és lakbéréket?

Kohnné megkérdezi Grünnettől:

— Mi lesz a fiából?

— Nagyon szereti az állatokat, — feleli Grünné — hát mondtam a férjemnek, hogy csináljunk belőle egy saktert.

♦♦♦♦

— Miért fáj úgy a pénzügyminiszternek az ország nehéz helyzete?

A színházi nézőtéren végignéz két ember.

— Rettenetes, — mondja az egyik — mennyi kopasz ember van.

— Mit fáj az neked?

— No hallod. Nekem fésűgyáram van.

♦♦♦♦

— Miért hagyják hidegen egyes minisztereket a hozzájuk intézett interpellációk?

Kohn gyanakszik a feleségére. Felkeres egy magán-detektívet és így szól:

Nézze, kérem, a feleségem megcsal. Kövesse minden lépését és jelentse nekem, ha valami újat tud.

— A detektív két hét múlva beállit és a következőket mondja:

— Önagysága minden délutánját

a Grün legénylakásán tölti.

— Nem érdekel, — rivall rá Kohn — én azzal blztam meg, hogy jelentse, ha valami újat tud.

♦♦♦♦

— Hogy van az hogy, Mironescuéknak sem sikerülnek az egyes akciók, úgy ahogy azt elképzelték?

Kohn gazdag fakereskedő volt és szombaton, mikor felhívták a tórához, nagy megindultságában egy vagon fát ajánlott fel az izraelita árvaháznak.

Miközben az előimádkozó énekelve és vontatott hangon mondta, hogy Kohn Samu egy vagon fát snoderol, Kohnnak keresztül futott az agyán, hogy ez mégis csak sok lesz, ennél fogva mikor az előimádkozó nagy lassan a bejelentés végére ért, hirtelen rávágta felemelve a jobb mutató ujját:

— Ab erdő.

— Tulajdonképpen miért kacérkodnak egyes kormánypárti képviselők az ellenzékkel?

A tengeren irtózatos vihar tör ki. Kohn és Grün ijedten visszavonulnak kabinjukba, ahol Grün bámulva nézi, hogy Kohn öltözködni kezd. Kifesti magát, bepuderezi az arcát, ruzst rak az ajkára és selyemkombinét vesz fel.

— Meg vagy bolondulva? — kérdi dühösen.

— Dehogy, — mondja Kohn — hát nem hallod, milyen vihar van?

— Na és?

— Na és ha hajó sülyedni kezd, akkor mindig azt kiáltják: „Először a nők a csónakokba!”

•••••

— Miért nem lehet szó az állami adminisztráció leépítéséről?

Móricka kérleli az apját, hogy meséljen neki valamit a holdról.

— A hold — mondja a papa — egy teljesen kihalt égitest. Nincs se levegője, se vize, se fája, egyáltalán nincs rajta élet.

— De hiszen akkor a hold teljesen felesleges,

Azt már én is mondtam, — magyarázza a papa — de hát hová menjen?

Igazolvány képek előírás szerint 2 drb. 25 leírt készű BLOCH CÉGNÉ

Szőnyeg, függöny, stor, ágy- és aszalterítő, sezlonátvevő, butorszövef, brokát és mokett, roletta- és matracgradl, függöny-etamin és ussor, paplan, nyári takaró, kelengyevá- legolcsóbban szon, zefir, selyem, szövet- és bélésáru

„MERCANTIL“

szőnyeg- és divatáruházban Arad, Bul. RegMaria 18

Csak az árak olcsók — minőségeink változatlanul j

GOLDSTEIN LAJO
DIVATÁRUHÁZA

Arad, Strada Bratianu (Weitzer János-uca) No

Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztün kabátkutnik, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. — A fi és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye!

A.K.E. álarcos jelmezes est szombaton a Központiban

Meghívó felmutatása kötelező. Jelmezverseny. Táncverseny. Szombaton 3—6-ig jegyelővételi pénztár a táncteremben. Szobaelőjegyzések. Asztalfoglalás előre. Fényképfelvételek.

Elsőrendű fazonmunkát vállalom a legolcsóbb árban heti vagy havi kétféle fizetés feltételek mellett. Ugyiszintén vasalást és javítást is méltányos árban eszközölök. Szíves pártfogást kér: **Mayer Lajos**
URISZABÓ, Str. Cuza Voda 5. (Thököly-uca)

Mindenki bevallja...
Senkisem tagadja...
hogy a

TRIOIRON

rádiócsövek-
nek és hangszó-
róknak nincsen
párja!

Színhazi, estelyi ruhákat fest, vegyileg tisztít

K N A P P gőz- és villanyerőre berendezett vállalata
volt Weitzer-uca 11. volt Magyar-uca 10.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

AZ

ARADI KÖZLÖNY

Erdély leg-régibb, legolvasottabb és legelterjedtebb napilapja!

Villanszerelés, rádió, csillár legolcsóbban

Varga Testvérek

Str. Alexandri (Salac-u.) 1.

MINDEN HÁZNÁL LEGYEN

HA NINCSEK, AKKOR VEgyEN!

Modernül berendezett intézetemben őszi és téli ruhák bőrkabátok festését és vegytisztítását a leggyorsabban és leg-szebben végzem **Hoszpodár Arad,** Str. V. Stroiescu No. 13.

A legujabb női és leányka télikabátokban, tovább minden minőségű szőrmebundákban

IULIU PLESZ GYULA

c é g n é l Arad,

a színház hátsó bejáratával szemben, a CONSUM R.-T. könyvelő készpénz áron lehet vásárolni. — MÉLYEN LESZÁLLÍTOTT ÁRAK

Kérem a címre figyelni!

Mindennemű

fűszer- és csemegeárak
legjobb minőségben, legolcsóbban

ÉLES

fűszer- és csemegeüzletében

**ARAD legkellemesebb
szórakozóhelye a**

Városi Kávéház!

Prima tűzifa aprított,
Szalon kőszén pormentes,
Szalon diókoksz sziléziai,
Vasaló fa-szén szagtalan,
Kovács szén kétszer mosott

KNEFFEL

fa- és szénüzlet

Bul. Reg. Ferd. I. 27. Saját ház.

THERAPIA

szanatórium Arad, Str. Iosif Vulcan (Kazinczy-u.) 8.
Telefon 532. Telefon 532.
Legmodernebb műtőfelszerelés.
Röntgen, Quarz. — Diathermia.

Legszébben fényez, mos, vasal

Buttinger Teréz

ARAD, volt Batthyányi-u. 35. Str. Consistoriu-i. —o—o— Bent az udvarban.

Bevásárlás előtt tekintse meg

Szántó és Komló

ruhanagyáruház szenzációs k
rakatait. — Mélyen leszállít
árak. Mérték utáni rendelés
gyorsan, pontosan és megbizh
tóan eszközöttek. Szenzáci
nagy raktár iskolaöltönyökb

ARAD, Színházépüle

Ha olcsón és praktikus
akar vásárolni, úgy keresse

S a l g ó n o

bizományi üzletét

ARAD, Str. Horia (Széchenyi-
Neuman-palota, hol: közszü
ségleti, háztartási, alkalmi, ajá
dék tárgyak, antiquitások dus v
lasztékban állandóan kaphat

Tekintse meg a kirakatot!

Muzsaj

József

ARAD,

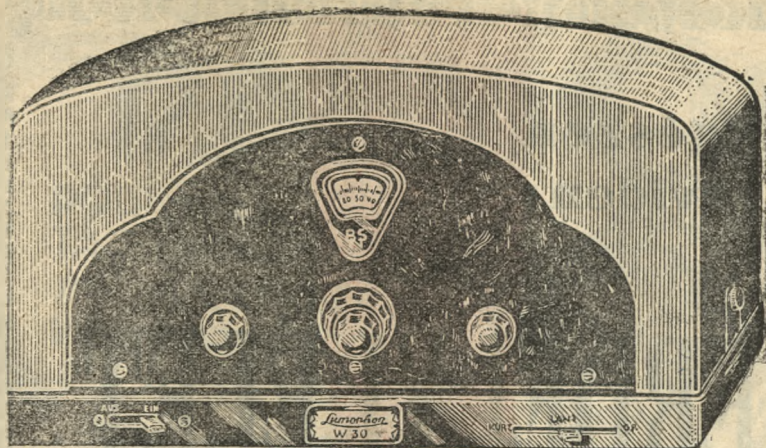
színházzal szembe

**ÖLTÖNY, TRENCH-
COATS, ULSTER**

Legjobb- és legolcsóbb

„Dácia” kávéház és étterem

Arad előkelő közönségének találkozó hely

Csőekkel Lei 9.000 reklám áron!

Magas-frekvenciájú árnyékoltrácsu csövel, Háromrácscs végerősítéssel, kétoldalu egyenirányítással. Antennatekerccsel, a szelektivitás emelésére.

Követelje rádiókereskedőjétől ezen szenzációs gép bemutatását. Viszonteladókat kiszolgál HIRSCHMANN Károly Arad, Strada Gheorghe Lazar No. 17.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Erika

IDEAL, UNDERWOOD
és hordozható

írógépek

ujak és használtak állandóan raktáron. — Nagy javító műhely!

Császár, Arad, Strada Bratianu No. 2.
Minorita-palota. — Telefon 393.

A Fehér Kereszt étterem

kitűnő konyhája konyhája házhoz is szállit. 2000 lei ebéd és vacsora abonoma. Elsőrangú büffé pontos kiszolgálás!

Jelentkezzen
az **Aradi Iparosok Hitel-**
szövetkezete

Áruhitel-
osztályánál

melynek bevásárlási könyvecskéivel

készpénzárón
vásárolhat 65 legelőkelőbb aradi cégnél

6havi részletre

Jelentkezés naponta 9–12 és 3–6 óráig az ARADI IPAROSOK HITELSZÖVETKEZETE ÁRUHITELSZÁLYÁNÁL Weitzer- és Batthyány-uccák sarkán.

Hirdessen az
Erdélyi Életben!

**Egészen
röviden :**

AZ

ERDÉLYI ÉLET

BCU Cluj / Central University Library Cluj

a legjobb,
a legrégebb,
a legmagyarabb,
a legérdekesebb,
a legmegbízhatóbb

**romániai magyar-
nyelvű riportlap!
Olvassa és terjessze!**